

Proč vlastně Field-Trial ?

Víme, co toto slovo znamená? Přeloženo do češtiny je to polní zkouška. Zkouška pro skupinu loveckých psů, které označujeme jako stavěcí, a to bez ohledu na to, zda pocházejí z Anglie nebo ze starého kontinentu – z Evropy. Nebudu se zabývat rozdělením zkoušek Field-Trial (FT), ale pokusím se čtenáři nabídnout základní filozofickou myšlenku této pro chov stavěcích psů nejdůležitější zkoušky.

Máte-li jako milovník stavěcích psů to štěstí a dostane se vám „do ruky“ jedinec (bez ohledu na plemeno) z chovu, kde se dbá na vrozené vlastnosti loveckých psů, pak velice rychle pochopíte základní filozofii zkoušky FT. Je to jako kynologická „pohádka“, ale opravdu takoví jedinci, a to u různých plemen, existují. Psík již od útlého věku prokazuje značnou vitalitu, jeví nezvyklý zájem o pach zvěře a většinou brzy vystavuje. Pach zvěře vyhledává vysokým nosem a dokáže zvěř najít rychle, a to i v místech, kde ji naprosto nečekáte. Jedná-li se o dobrého „trialera“, jednoznačně preferuje pernatou zvěř a jeví minimální sklony ke štvaní. Další důležitou vlastností je schopnost psa udržovat kontakt s vůdcem, tedy lovit (vyhledávat zvěř) pro svého pána a ne na vlastní pěst pro svoje potěšení. Pes, mající tyto vlastnosti, zvládne polní zkoušku bez větších obtíží a jeho majitel nemusí být nikterak fundovaný drezér.

Když už padlo slovo „drezér“, neodpustím si poznámku, že největšími „škůdci“ chovu stavěcích psů jsou právě drezéři. Jak tomu máme rozumět? Pes, který nemá výrazně vyjádřenou vlohu k vystavování a spíše by štvál, se díky práci drezéra kvalifikuje do chovu a potom svoje nežádoucí vlastnosti předává na potomstvo. Dostane-li pak takového psa do ruky méně zkušený kynolog, dostaví se rozčarování nad psem a většinou i nad plemenem, ke kterému přísluší.

Nyní se asi zeptáte, kam se poděli takoví psi, hotoví od přírody. Odpověď musíme hledat v nedávné historii. Do II. světové války byl na chov stavěcích psů kladen jednoznačný požadavek – minimální časové nároky na výcvik, snadná voditelnost, pevné vystavování, vytrvalost a žádné štvaní zvěře. Takto koncipované požadavky odpovídaly tehdejšímu potřebám lovu. Byla spousta koroptví, které se lovily jen v několika střelcích a zde byla úloha dobrého stavěcího psa nezastupitelná. Chronický štváč většinou nepřežil loveckou sezónu. K tomu může někdo namítnout „a co všestrannost?“ Ano, i tehdy byl chov stavěcích psů zaměřený na univerzální použití, ale tato všestrannost byla chápána poněkud jinak, než je tomu dnes. Na vloh k všestranné práci se kladl důraz, ale základ práce stavěcího psa stále tvořila polní práce. Spárkaté zvěře nebylo tolik, jako je dnes a tak tito psi pracovali na srstnaté zvěři většinou v lese, disponoval-li jím majitel honitby a byli hodně využíváni při lovu vodní pernaté. Dosled spárkaté zvěře byl ponecháván specialistům-barvářům.

Po II. světové válce, se změnou politické situace se mění i filozofie lovu a v závislosti na tom i priority lovecké kynologie. Lidová myslivost je hodnocena podle vyprodukovaných kilogramů na jeden hektar honitby, jsou pořádány velké společné lovy a stavěcí pes zde přebírá úlohu dohledávače a přinašeče střelené zvěře. Je preferován pes maximálně ovladatelný se spolehlivým přinášením a vrozené vloh, jako vystavování, schopnost vyhledat živou zvěř či systematicky prohledávat terén, ale mnohdy i kvalita nosu (!), to vše ustoupilo do pozadí. Prostě „stavěcí pes byl přizpůsoben požadavkům české myslivosti“. Ke všeobecnému úpadku vrozených schopností našich stavěcích psů při práci „před výstřelem“ napomáhá i zkušební řád pro zkoušky z výkonu. Klade značný důraz na výcvikové disciplíny a hodnocení vloh ustupuje poněkud do pozadí.

K dalšímu vzdálení se od základní myšlenky chovu stavěcích psů dochází při spojení chovnosti a lovecké upotřebitelnosti na podzimních zkouškách. Tyto zkoušky jsou často považovány za základ chovu a je eliminován vliv zkoušek vloh stavěcích psů. Většina chovatelských klubů obrací pak pozornost ke zkouškám podzimním, neboť pes zde zároveň

získá loveckou upotřebitelnost i chovnost.

Pokud si pozorně prostudujete zkušební řád, není špatný, neboť v podstatě vychází ze zkušebních řádů, používaných před II. světovou válkou. Neštěstím se ale stává jeho praktická aplikace, a to zejména v 80. letech XX. století, kdy nastal značný úbytek drobné zvěře. Pod tíhou legislativního požadavku získání „lovecké upotřebitelnosti“ skládají zkoušku stavěcí psi bez ohledu na to, zda vystavují, či nikoliv, jen na základě výcvikových disciplin – přinášení, vlečky, dohledávky, přinášení kachny z hluboké vody. Možná se vám mé tvrzení zdá přehnané, ale pokud vezmete výsledky z podzimních zkoušek za posledních 10 nebo 15 let, pak zjistíte, že důvodem, pro který pes neobstál na těchto zkouškách, je vystavování jen v 1%, možná i méně. Vždy se to nějak udělalo, aby pes obstál, když tak pěkně udělal vlečky a dohledávky. A tady se dostáváme zpět k otázce – proč vlastně Field-Trial?

Pro nezasevěné bych jenom připomenul, že mezinárodní zkušební řád FCI je platný ve všech členských zemích FCI. Podmínkou pro úspěšné absolvování při této zkoušce je splněný bod na pernaté zvěři. Bod na srstnaté se uznává jen při podzimním FT s přinášením a pes, který nesplnil zároveň i bod na pernaté, nemůže zasáhnout do boje o tituly. I zde byla naše kynologie osobitá a mezinárodní zkušební řád byl upraven do našich podmínek. Tato zkouška se u nás od 70. let pořádala jako specifická zkouška výhradně pro anglické stavěcí psy. Dobře si pamatuji na své kynologické začátky, kdy zkouška FT byla zejména o tom, zda pes přiznává či nepřiznává a bez obtíží při ní obstál pes – a to i jako vítěz - který pouze běhal za svým partnerem a jen mu přiznával. Při pohledu zpět do minulosti dnes vidím velkou zásluhu pana Dr. Ladislava Brunclíka, který za doby „železné opony“ začal nejprve pořádat FT s mezinárodní účastí a později již mezinárodní Field-Trial. To byla pro nás jediná šance, jak přijít do styku se skutečnými trialery. Práce těchto psů byla tehdy obecnou kynologickou veřejností hodnocena jako zcela nepřijatelná, protože by se podle jejího názoru nedali použít ke společnému lovu, jaký se nás praktikoval. Měl jsem to životní štěstí, že jsem se sblížil s panem Dr. Karlem Wolfem, který mně přiblížil filozofii trialu a hlavně jsem jeho prostřednictvím získal plemenný materiál vynikajících kvalit a na vlastní kůži jsem se přesvědčil o tom, co je to „pes hotový od přírody“.

V čem se tedy liší mezinárodní řády FCI pro FT a řády ČMMJ pro pořádání zkoušek loveckých – stavěcích psů?

Řády FCI staví do popředí jednoznačně typickou vlastnost stavěcích psů, a tou je vystavování zvěře. Nepřipouští možnost, aby obstál pes, který tuto schopnost neprokáže. Je tedy nadmíru jasná důležitost této zkoušky pro chov stavěcích psů, a to i proto, že nejen vystavení, ale i vytrvalost, schopnost prohledat terén, náruživost, s jakou pes zvěř hledá a v neposlední řadě i typický styl rasy jsou důležitou podmínkou úspěchu při zkouškách FT. Pokud by stavěcí psi byli na zkouškách ČMMJ posuzováni podle stejných měřítek, a to tyto řády také připouštějí, byla by situace v našem chovu stavěcích psů příznivější. Zde ale bohužel příliš silně vystupuje do popředí požadavek složení této zkoušky za účelem získání lovecké upotřebitelnosti a z tohoto pohledu se vyřazení psa z důvodu nevystavování prostě „nenosí“.

Z celého textu by mělo jednoznačně vyplynout, že FT je nezastupitelná zkouška pro chov stavěcích psů, pro upevňování jejich vrozených vloh, a to bez ohledu na to, o jaké plemeno se jedná. FT není, jak se někteří domnívají, „lítání v poli“, ale schopnost psa terén systematicky prohledat v typickém stylu pro to či ono plemeno, najít a vystavit zvěř. Dále prokázat patřičnou loveckou náruživost, chytrost, vytrvalost, ovladatelnost a schopnost psa, pracovat pro svého pána. Máme-li před sebou stavěcího psa výše popsaných kvalit, není pochyb, že FT (jarní i podzimní) je pro něho tou nejvyšší kvalifikací.

MUDr. V. Novotný